

Politikos rekomendacijų apžvalga: profesinio mokymo galimybių kūrimas romų jaunimo skaitmeniniam įsidarbinimui – įžvalgos iš DigiFast projekto

Parengė: REDI Network & DigiFast konsorciumas

Projektas: DigiFast – Fast-Tracking Digital Inclusion (2023-1-RO01-KA220-YOU-000155720)

Santrauka

Romų jaunimas visoje Europoje susiduria su reikšmingais barjeriais dalyvaujant skaitmeniniame švietime ir darbo rinkoje. DigiFast projektas išbandė praktinį, į įsidarbinimą orientuotą profesinio mokymo modelį, apjungiantį skaitmeninių įgūdžių mokymus, mentorystę ir praktikų galimybes Rumunijoje, Serbijoje, Lietuvoje ir Vengrijoje.

Konsorciumas pasiekė šiuos rezultatus:

- Sukūrė 48 mokomuosius vaizdo įrašus internetiniams mokymams ir 12 instrukcinių video įrašų. Visi vaizdo įrašai sukurti, išversti bei prieinami keturiomis kalbomis (EN, LT, HU, RO).
- 200 jaunų romų baigė nacionalinius mokymus.
- 39 dalyviai atliko praktikas (visos neapmokamos): LT 14, RS 11, HU 10, RO 4.
- Sukūrė skaitmeninę mokymosi platformą, pritraukusią 65 aktyvius naudotojus, 590+ unikalių besimokančiųjų ir apie 15 000 mokymosi sąveikų.

Projektas patvirtino, kad trumpi, moduliniai skaitmeniniai mokymai, derinami su mentoryste ir bendradarbiavimu su smulkiaisiais bei vidutiniais verslais, gali sustiprinti romų jaunimo įsidarbinimo galimybes. Tuo pat metu DigiFast išryškino nuolatines sisteminės kliūtis – ribotą neformaliojo mokymosi pripažinimą, struktūrinę diskriminaciją, darbdavių nenorą priimti praktikantų – kurias būtina spręsti siekiant ilgalaikio poveikio.

1. Kontekstas ir aplinkybės

Nepaisant pažangos ES lygmeniu, romų jaunimas vis dar patiria nelygias galimybes švietime ir darbo rinkoje. Ankstyvas iškritimas iš švietimo sistemos, ribotas skaitmeninis raštingumas ir diskriminacija apsunkina jų dalyvavimą sparčiai augančioje skaitmeninėje ekonomikoje.

DigiFast projektas siekė reaguoti į šias spragas, sukūręs:

- 8 val. vaizdo pagrindu parengtą mokymo programą apie skaitmeninę rinkodarą ir turinio kūrimą;
- interaktyvią, daugiakalbę mokymosi platformą;
- mišraus mokymosi praktines sesijas;
- mentorystės ir praktikos galimybes, suteikiančias darbo rinkos patirties.

Įgyvendinimas keturiose skirtingose šalyse suteikė vertingų palyginamųjų įžvalgų apie skaitmeninę romų jaunimo įtrauktį.

2. Pagrindiniai pasiekimai partnerių šalyse

2.1 Įgūdžių ugdymas ir mokymų įgyvendinimas

200 romų jaunimo dalyvavo nacionaliniuose DigiFast mokymuose:

- Lietuva: 32
- Serbija: 32

- Rumunija: 44
- Vengrija: 31

Mokymų temos:

skaitmeninio turinio kūrimas, vaizdo ir nuotraukų redagavimas, socialinių tinklų strategija, analitika, prekių ženklų formavimas, karjeros orientavimas.

2.2 Skaitmeninės platformos rezultatai

Analitika patvirtino sklandų platformos pasiekiamumą:

- 65 aktyvūs registruoti naudotojai
- 590+ unikalių besimokančiųjų
- 15 000 mokymosi sąveikų (2024 m. rugsėjis – 2025 m. lapkritis)
- Naudotojai iš 40+ šalių rodo plačią sklaidą.

2.3 Praktikos galimybės

Sėkmingai atliktos 39 praktikos:

1. Lietuva: 14
2. Serbija: 11
3. Vengrija: 10
4. Rumunija: 4

Praktikos buvo neapmokamos, tačiau suteikė realios darbo patirties įmonėse, nevyriasybinėse organizacijose ir skaitmeninio turinio kūrimo agentūrose.

2.4 Parengta vizuali mokymo programa

- Sukurti 114 mokomųjų ir instrukcinių vaizdo įrašų.
- Visa medžiaga išversta į anglų, lietuvių, vengrų ir rumunų kalbas.

2.5 Jaunimo darbuotojų gebėjimų stiprinimas

- Mokymai vyko visose partnerių šalyse.
- Vizualūs, moduliai grįsti mokymai ypač padidino dalyvių, turinčių žemesnį išsilavinimą, įsitraukimą.

3. Bendros ir struktūrinės problemos

DigiFast projektas parodė realių kliūčių, trukdančių romų įsitraukimui į skaitmeninę darbo rinką, vaizdą.

3.1 Visose šalyse pastebėti iššūkiai

Darbdavių įsitraukimas

Didžiosios įmonės retai atsakė arba nerodė susidomėjimo priimti romų praktikantus.

Skirtingi lūkesčiai tarp darbdavių ir praktikantų:

- darbdaviai tikėjosi patirties ir aukštų kompetencijų;
- dalyviai tikėjosi aiškių instrukcijų ir daugiau pagalbos.

Neformaliojo mokymosi nepripažinimas

Darbdaviai dažnai pirmenybę teikia formaliems diplomams.

YouthPass ir mikro-kompetencijų pripažinimas yra naudingas, tačiau darbdaviams ne visada suprantamas.

Struktūrinė diskriminacija

Romų jaunimas susidūrė su šališkumu atrankos procesuose. Net demonstruojant įgūdžius, grįžtamasis ryšys buvo ribotas.

Mobilumo iššūkiai nutolusiose vietovėse

Transporto problemos riboja galimybes dalyvauti mokymuose, pokalbiuose ir praktikoje. Nuotolinės praktikos padėjo sušvelninti šią problemą.

3.2 Šalims būdingi pastebėjimai

Lietuva

- Labai motyvuota jaunimo grupė ir patyrę edukatoriai.
- Puikūs rezultatai: 14 praktikų.
- Vienas praktikantas gavo pasiūlymą tęsti bendradarbiavimą įsidarbinant įmonėje.
- Pagrindinis barjeras: dalyvių išankstinės nuostatos dėl romų tapatybės ir žema savivertė.

Serbija

- Ilgametė partnerių patirtis dirbant su romais padėjo pritraukti dalyvių.
- Stiprūs rezultatai (11 praktikų).
- Praktikų įgyvendinimas pavyko tik dėl anksčiau užmegztų ryšių su įmonėmis.

Vengrija

- Dideli sunkumai ieškant praktikų vietų.
- Dalyviai motyvuoti, tačiau patiria didelį socioekonominį stresą.

Rumunija

- Sudėtingiausia aplinka jaunimo pritraukimo požiūriu.
- Daugelis dalyvių laikė egzaminus, dirbo sezoninius darbus arba turėjo mažą pasitikėjimą savo skaitmeniniais įgūdžiais.
- Atliktos tik 4 praktikos.

4. Išmoktos pamokos

1. Motyvacija ir pasitikėjimo kūrimas reikalauja ilgalaikių investicijų, ypač esant stipriam socioekonominiam spaudimui.
2. Iš anksto užmegzti santykiai su įmonėmis būtini daugeliu atvejų.
3. Mažos ir vidutinės įmonės yra atviresnės priimti romų jaunimą, tačiau joms reikia aiškių instrukcijų ir struktūruotos pagalbos.
4. Projektinis, vizualus, modulinis mokymas veiksmingiausias žemesnio išsilavinimo dalyviams.
5. Ankstyvas karjeros konsultavimas ir pasitikėjimo stiprinimas gerina mokymosi rezultatus.
6. Reikalingi jaunimo ir įmonių kontaktų užmezgimo renginiai ar mugės, kuriuos galėtų remti valdžios institucijos.
7. Įgūdžiai vertinami ne tik pagal asmens kilmę, bet labiausiai pagal gebėjimą atlikti užduotis ir asmenines savybes.

5. Politikos rekomendacijos

5.1 Stiprinti įtraukius skaitmeninius sprendimus

- Užtikrinti mokymo medžiagą keliomis kalbomis ir pritaikytą žemesnio išsilavinimo jaunimui.
- Kai kuriais atvejais būtina individuali pagalba.

5.2 Kurti struktūruotas ir saugios praktikos modelius

- Sukurti standartizuotas praktikos gaires įmonėms ir mentorystės protokolus.
- Suteikti mažoms įmonėms mikro-paramą praktikantų priėmimui.

5.3 Pripažinti neformalius skaitmeninius įgūdžius

- Skatinti mikro-kompetencijų, ženkliukų ir YouthPass pripažinimą.
- Skatinti kompetencijomis grįstą atranką.
- Didinti nuotolinių praktikų prieinamumą.

5.4 Kovoti su diskriminacija įdarbinime

- Įtraukti įvairovės principus į viešųjų pirkimų reikalavimus.
- Teikti tarpininkavimo paslaugas romų jaunimui atrankos procesuose.

5.5 Investuoti į nutolusių vietovių skaitmeninę infrastruktūrą

- Kurti vietinius skaitmeninius centrus su kompiuterine įranga ir sparčiu internetu.
- Kompensuoti jaunimo keliones į mokymus ar praktikas.

5.6 Užtikrinti bazinį finansavimą romų ir vietos bendruomenių nevyriausybinėse organizacijose

- Supaprastinti reikalavimus mažoms organizacijoms.
- Finansavimas turi apimti ne tik projektus, bet ir veiklos kaštus, kad būtų galima pasiekti atskirtį patiriančias bendruomenes.

6. Išvados

DigiFast projektas įrodė, kad romų jaunimas gali sėkmingai žengti skaitmeninio įsidarbinimo keliu, jei jiems suteikiami tinkami įgūdžiai, mentorystė ir realios galimybės. Projektas pasiekė reikšmingų rezultatų:

- sustiprino 200 jaunų žmonių skaitmenines kompetencijas,
- sukūrė praktikų galimybes visose partnerių šalyse,
- parengė aukštos kokybės daugiakalbę mokymo medžiagą ir platformą,
- užmezgė naujas partnerystes tarp romų bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų, įmonių ir jaunimo darbuotojų.

DigiFast projektas parodė, kad struktūrinės kliūtys išlieka, o vienas projektas jų neišspręs; būtinos koordinuotos, tinkamai finansuojamos ir įtrauktį skatinančios sistemos. Įtraukių skaitmeninių kompetencijų ugdymo plėtra romų jaunimui yra ne tik įmanoma, bet ir būtina siekiant jų visaverčio dalyvavimo Europos skaitmeninėje visuomenėje ir darbo rinkoje.

Šis projektas finansuojamas pagal Europos Sąjungos Erasmus+ programą.

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.